Tweede Kamer der Staten-Generaal **2**

Vergaderjaar 2015–2016

27 565 Alcoholbeleid

Nr. 137 BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 oktober 2015

Met deze brief stuur ik u de resultaten toe van onderzoek dat bureau Intraval voor mij heeft uitgevoerd naar de aankooppogingen alcohol van jongeren. Ook kom ik in deze brief terug op een toezegging die ik u tijdens het AO Alcoholbeleid van 9 oktober vorig jaar (Kamerstuk 27 565, nr. 131) heb gedaan ten aanzien van het onderwerp minderjarige testkopers.

Onderzoek naar aankooppogingen alcohol

Bureau Intraval heeft in mijn opdracht onderzoek gedaan naar het aankoopgedrag van jongeren (zie bijlage[1]). Hieruit blijkt dat een klein deel (1%) van de 14/15-jarigen weleens alcoholhoudende drank koopt voor zichzelf en/of voor anderen. Bij 16/17 jarigen ligt dit met 10% een stuk hoger. In 2011 waren deze cijfers respectievelijk 9% en 78%. Daarbij aangetekend: de leeftijdsgrens voor het kopen van alcohol lag destijds nog op 16 jaar. De jongeren die alcoholhoudende dranken proberen te kopen doen dit met name in horecagelegenheden. Tenslotte blijkt uit dit onderzoek dat jongeren die wel drinken maar niet zelf kopen, de drank veelal krijgen via hun ouders en oudere vrienden. Van de 14/15-jarigen en 16/17-jarigen tezamen heeft 54% het afgelopen jaar gedronken. 90% daarvan koopt nooit alcohol voor zichzelf, zij krijgen de drank met name van (oudere) vrienden (60%) en/of hun ouders (51%).

Het doet mij allereerst goed dat er zo een duidelijke verandering zichtbaar is in het koopgedrag van de jongeren. Dit sluit aan bij de eerdere positieve signalen over de sociale normverandering vanuit de effectonderzoeken van de NIX18 campagne en de resultaten uit het HBSC onderzoek (2014). Echter, uiteindelijk is het mij te doen om de gezondheidswinst, en dus om het *drink*gedrag van de jongeren. Voor veel jongeren blijkt een aankooppoging onnodig, daar zij de alcohol toch kunnen krijgen via ouders of oudere vrienden.

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

kst-27565-137
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2015

Dit laatste is voor mij geen verrassing, maar een bevestiging dat de sociale normverandering nog niet voltooid is en dat de meerjarige NIX18 campagne gericht op ouders en de sociale context van jongeren, voortgezet moet worden.
Onderzoeken als deze wijzen er wel op dat we de goede richting uitgaan met elkaar. Over het daadwerkelijke drinkgedrag van jongeren verwacht ik medio 2016 aan u te kunnen berichten, dit zal ik doen aan de hand van de resultaten van het tegen die tijd afgeronde Peilstation onderzoek.

De discussie omtrent de leeftijdsgrenzen is de laatste jaren gedomineerd door de teleurstellende nalevingcijfers van de verstrekkers. Bevindingen uit dit aankooppogingen onderzoek doen voor mij niets af aan mijn teleurstelling daarover en het belang dat ik eraan hecht dat verstrekkers de wet naleven. Immers, de jongeren die wel proberen om alcohol te kopen, slagen daar wel vaak in als gevolg van een slechte naleving van de wet door verstrekkers. En naleving van verstrekkers is ook met oog op de sociale norm zeer belangrijk. Om het drinkgedrag te veranderen zetten we in op drie pijlers, te weten sociale norm, naleving en handhaving.

Testkopers

Artikel 20 van de Drank- en Horecawet (DHW) schrijft voor dat het verboden is om alcoholhoudende drank te verstrekken aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. De vaststelling blijft achterwege, indien het een persoon betreft die onmiskenbaar de vereiste leeftijd heeft bereikt. De geëiste leeftijdscheck voorkomt dat alcohol wordt verstrekt aan minderjarigen.

Tijdens een debat in oktober 2014 heb ik toegezegd te zullen onderzoeken of de inzet van minderjarige testkopers bij de handhaving, o.a. naar Brits voorbeeld, expliciet mogelijk kan worden gemaakt in de DHW. Inzet van testkopers zou de handhaving immers efficiënter maken dan nu vaak het geval is. Ik heb besloten om de inzet van dergelijke minderjarige testkopers niet expliciet mogelijk te maken. Deze keuze is ingegeven door het feit dat efficiënte handhaving met testkopers reeds mogelijk is en door sommige gemeenten ook wordt toegepast, namelijk met meerderjarige testkopers. De boete wordt opgelegd voor het feit dat een verstrekker zich niet vergewist van de leeftijd van de aankoper, terwijl de testkoper niet onmiskenbaar ouder is dan 18 jaar. De verstrekker aanvaardt, door niet te controleren, de aanmerkelijke kans dat alcohol aan minderjarigen wordt verstrekt en is hierdoor in overtreding.

Uitdrukkelijk uitgangspunt van de Drank- en Horecawet is dat gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor handhaving en toezicht op de wet. De burgemeester bepaalt de handhavingstrategie en is hiervoor dus ook eindverantwoordelijk.
Door een aantal gemeenten, onder andere Utrecht en Eindhoven, wordt al gewerkt met de inzet van meerderjarige testkopers. Deze gemeenten hanteren hierbij overigens strikte protocollen. Ik volg deze aanpak met interesse en neem de resultaten mee in de evaluatie van de DHW die voorzien is voor 2016.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn